

קונטרס

פרשת שלח

שנאמרו על ידי

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מהאלמין

הוצאה שני

*

ה'תשנ"ז

בלתי מוגה

הוצאת אור יחזקאל

ברוקלין, נוא יארק יע"א
שנת תשנ"ז לפ"ק

פרשת שלח

- א -

שלח לך אנשים (יג, ב).

איתא בזוה"ק דהמרגלים נתייראו שירדו מנשיאותם בארץ ישראל, על כן רצו לישראל במדבר. ונראה בהקדם מה דאיתא בשם הרה"ק רבי יצחק מווארקי זי"ע שבארץ ישראל אין אדם יוכל להיות יושב או עומד, וההכרח להיות שם בבחינת הולך ולעלות במדרגתו.

וזהו שנתייראו המרגלים שירדו מנשיאותם בארץ ישראל, בשביל שכולם יעלו למדרגות גבוהות, ועי"ז יפלו מנשיאותם, ודו"ק.

- ב -

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז).

בתרגום יונתן, כד חמי משה ענותנותיה דיהושע קרא שמיה יהושע. וצ"ב מה השייכות ענוה לשמו יהושע.

ונראה לפרש דהנה ידוע גודל מעלת הענוה, שע"י הענוה זוכים לכל המדרגות, אבל יש ענוה פסולה, שהאדם חושב שעבודתו ותורתו אינו נחשב לכלום, כמו שכתב בליקוטים יקרים (דף י"ד ע"א) באריכות כשאדם מבזה עצמו ונחלט בלבו שאין תפילתו ולימודו נחשב לכלום ואינו מחשיב עבודתו שהוא עובד, אדם כזה נופל ממדרגתו למדריגה פחותה וגרועה. ועל זה מרמז הכתוב נבזה בעיניו נמאס, רצ"ל, כשנבזה בעיניו עבודתו שהוא עובד אז בעצמו הוא נמאס.

איתא בתולדות יעקב יוסף (פרשת עקב) שמעתי ממורי שענוה יתר על המדה גורמת שהאדם יתרחק מעבודת השי"ת, שמצד שפלותו אינו מאמין שע"י תפילתו ותורתו גורם שפע אל כל העולמות, שאילו היה מאמין בזה, כמה

היה עובד ד' בשמחה וביראה מרוב כל, ואם ישים זאת אל לבו יאחז אותו רתת וזיע שהמלך גדול ונורא שומר ושוקד על שפתיו של האדם נבזה וחדל אישים, וצריך לידע שעבודתו מרעיש עולמות, אבל הוא בעצמו אינו כלום, שלית ליה מדיליה כלום, ואינו אלא כגרזן ביד החוצב.

ועפ"י דברי הבעשטה"ק נראה לרמז מה דאיתא בספה"ק עבודת ישראל (פרשת שופטים) שדרך הנכון הוא להסתכל תמיד על גדלות הבורא ברוך הוא, שברא השמים ושמי השמים וכל צבאם, ואפילו הכי עיקר רצונו בעבודת האדם השפל, אחרי אשר יטהר ויזבח את יצרו, ויעסוק בתורה ובעבודת התפלה מעומק הלב וכו' ע"כ, וזהו גדלות הבורא, שאפילו מאדם שהוא עפר ואפר יש לו נחת רוח.

ועוד מדריגה שצריך שיפלות עצמו, שצריך לזכור שפלותו וחטאתו מימי קדם, ולהכניע לבו ושיהיה לו רוח נשברה. והביאור הוא, שהאדם צריך לזכור שהוא עפר ואפר, ומי אני שאלמוד ואתפלל לפני הקב"ה, אלא הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו מקבל תפילתי ולימודי. ועל זה רמז רבינו הבעש"ט הק' שהאדם צריך להיות לו שני המדרגות - גדלות הבורא ושפלות עצמו, ובלי אחד מהם כל ענוותנותו היא פסולה, דאם אין לו שפלות עצמו הוא בעל גאווה ח"ו, ואם אינו מכיר גדלות הבורא שהקב"ה מקבל תפילתו אפילו בגדולתו אז ענוותנותו היא פסולה.

והנה המרגלים היו אנשים צדיקים קודם החטא, ומה גרם להם החטא, הענוה הפסולה שהיה להם, שסברו דהם אינם ראויים שיעשה הקב"ה להם דבר כזה שיכבשו ארץ ישראל, ממילא גרם להם החטא וסברו דבטחונם בהקב"ה אינו שלם, וממילא צריכים לעשות על פי דרך הטבע.

ועפ"י נ"ל, שכשראה משה רוב ענוותנותו של יהושע חשב שיפול ח"ו בעצת מרגלים ויכשל בענוה פסולה, ולא ירצה להכנס בארץ ישראל, שיחשוב דהם אינם ראויים שיעשה להם נס כזה, ובטחונם אינו שלם, על זה קרא שמו יהושע, פירש"י י"ה יושיעך מעצת מרגלים, שחשבו שאינם ראויים

להכנס לארץ ישראל ושיעשה להם ניסים כאלו.

- ג -

וראיתם את הארץ מה הוא. (יג, יח).

ובמסורה: ג' במסורה. חדא כאן, ב' וראיתם אותו וזכרתם, והג' וראיתם על האבנים. י"ל דמבואר במדרש דע"י קדושת הארץ אפשר לבער את הרע ולהתעלות לקדושה, כמשה"כ עיני ה' אלקיך בה וגוי. והתורה בארץ ישראל חשובה יותר מתורת חוץ לארץ, כדאיתא אין תורה כתורת ארץ ישראל, ואיתא בב"מ (פה). שרבי זירא התענה מי יום קודם שעלה לארץ ישראל שישכח תורת בבל, עי"ש.

ארז"ל באבות (פ"ג מ"א) עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון. ונראה לשלב המסורה במשנה זו, וראיתם את הארץ, פי' שע"י קדושת ארץ ישראל תזכרו ותראו בעיניכם השכליים לאן אתה הולך, למקום עפר רמה ותולעה, שהוא סוף כל האדם, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ד', וראיתם אותו מרומז על בחינת ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וראיתם על האבנים, רומז לענין מאין באת, ודו"ק.

- ד -

ומה הארץ אשר הוא יושב עליה הבמחנים אם במבצרים (יג, יט).

יש לפרש בהקדם דברי רבינו האריז"ל במה שחקרו הקדמונים היאך יוכל להתקיים הנשמה אור עליון חצובה מתחת כסא כבודו יתברך, באכילה ושתיה גשמית והוא פלא. אמנם האריז"ל ת"י (מובא בקיצור בדברי המגן אברהם סימן ה'), דכתיב בדבר ה' שמים נעשו, ובכל דבר יש כאן הדיבור של הקב"ה, שהרי מדיבור ה', כביכול, נעשו שמים

וארץ וטמון בחובם מאמרו ית', ומגשמיות המאכל ניזון הגוף ומדיבור ומאמר ה' הרוחני הטמון במאכל ניזונת הנשמה. ולפי זה פירש מאמר הכתוב (דברים ח') "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם", פי', לא תחשוב שעל הלחם וגשמיותו לבד חי האדם, "כי על כל מוצא פי ה' יחי האדם", על דיבור פי ה', כביכול, המונח שם, על זה יחי האדם, אתד"ק.

ולפי זה נראה לפרש הכתוב, ומה הארץ, פי' איך הארציות בארץ ישראל, הבמחנים, האפשר לילך בעניני עוה"ז, ארציות ודברים גשמיים, ואין לפחד מהיצה"ר המקשר הגשמי עם הרוחני. אם במבצרים, שצריכים לעצור עצמו מדברים גשמיים, כי אי אפשר להלחם ביצר ולהכניעו להפוך את הגשמיות לרוחניות, ודו"ק.

- ה -

**ויוציאו דיבת הארץ אשר תרו אותה אל בני ישראל
לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אותה ארץ אוכלת
יושביה היא וגו' (יג, לב)**

ולקמן כתוב שיהושע וכלב אמרו **אם חפץ בנו ד' והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר הוא זבת חלב ודבש.**

נ"ל בהקדים דברי הגמ' במס' סוטה דף ל"ד: אמר רבי יצחק, דבר זה מסורת בידינו מאבותינו, מרגלים על שם מעשיהם נקראו, ואנו לא עלתה בידינו אלא אחד, **סתור בן מיכאל**. סתו"ר **שסתר מעשיו של הקב"ה**, מיכאל"ל שעשה עצמו מך. וצ"ב למה נקט דוקא שסתר מעשיו של הקב"ה.

ולפרש זאת נקדים הגמ' במס' שבת דף ל"א: אמר ר"ל מאי דכתיב והיי אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו', **אמונת זה סדר זרעים**, עתיך זה סדר מועד, חוסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות, ואפ"ה יראת ה' היא אוצרו. ואיתא בתוס' שם בשם הירושלמי: אמונת זה סדר זרעים **שמאמין בחי**

העולמים הזרע. וצ"ב, למה דווקא בזרעים מרומז אמונה.

ונראה לפרש על פי מה שאיתא בכתר שם טוב (דף י"ח ע"ב) עה"פ **ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וגו' למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם וגו'.** וזתו"ד, וקשה, דשני ההי"ן של האד"ם מיותרים, והיה לו לומר יחי' אדם. אך ההסבר הואכדאיתא בסי' ליקוטי תורה מהאר"י ז"ל, דהחוקרים הקשו מאין הוא חיות הנשמה, שאין הדעת נותן שיהי' חיות הנשמה מלחם ומאכל גשמי. ואין לומר שהנשמה יכולה לחיות בלי מזון כמלאך, שאם כן מדוע כשאדם שוהה כמה ימים בלא מזון ימות ברעב, והמיתה הוא פירוד הנשמה מן הגוף, וקשה מדוע שתצא הנשמה מחמת מניעת אכילה, כיון שאינה נהנית ממנה. ונבוכו הרבה בזאת החקירה.

ותירץ האר"י ז"ל שהיו סכלים ולא ידעו בשורש הבריאה, דאמרו רבותינו ז"ל (אבות פרק ה') בעשרה מאמרות נברא העולם, פירוש על ידי המאמרות עצמן נתהווה הכל, דמאמרו של הקדוש ברוך הוא מרום וקדוש, ותיכף כשאמר הקדוש ברוך הוא יהי רקיע נתהווה הרקיע, וכמו שנאמר (תהלים ל"ג) בדבר ה' שמים נעשו, ונכנס המאמר ההוא בחיות פנימי לחיות הרקיע כל ימי עולם שיעמוד, כמו שנאמר (תהלים קי"ט) לעולם ה' דברך נצב בשמים. וכן כשאמר תוצא הארץ דשא ועץ פרי או תצא הארץ נפש חי', אותו המאמר הי' מהווה הכל, והמאמר הזה הוא חיות פנימי להם. וכשנוטל אדם פרי או דבר מאכל ומברך עליו בכוונה ואומר: ברוך אתה ה', כשמזכיר את השם מתעורר אותו החיות שעל ידו נברא הפרי ההוא, כי הכל נברא על ידי השם, ומוצא מין את מינו וניעור, וזה החיות הוא מזון הנשמה. וכל זה במאכלים המותרים וכשרים שציוה הקדוש ברוך הוא להעלותן מגשמיות לרוחניות.

וזהו שאמר הכתוב **ויענך וירעיבך**, כי המן הי' רוחני מאוד, וההדיוטות לא הי' להם קורת רוח ממנו, שעל כן אמרו (בפי' בהעלותך) ונפשינו קצה וגו'. וזהו שאמר **ויאכילך את המן** שהוא רוחני מאוד, לחם אבירים שמלאכי השרת אוכלים, אלא שנתגשם קצת, כדי שיהי' בו תפיסת יד, לבוא

לידי כך **למען הודיעך**, שאפילו בזמן שתבוא לארץ ישראל ותאכל לחם גשמי, שתקדים כבוד נשמתך לכבוד גופך, ולהעלות הכל מגשמיות לרוחניות, **כי לא על הלחם לבדו**. פירוש בזמן שהוא לבדו גשמיות, בלי התעוררות הרוחני בו, **יחי האדם**. פירוש, הנשמה שנקרא האד"ם בה"א הידיעה, כי הגוף נקרא בשר אדם והנשמה נקרא האדם (זוהר בראשית ד"כ ע"ב), **כי על כל מוצא פי ה'**, כשאתה מוציא השם בכוונה על ידי הברכה שברכת עליו, שעל ידי זה מתעורר בו הרוחניות, ומזה **יחי האדם**, שהוא הנשמה, שניזונה מרוחניות המאכלים, כי הקדוש ברוך הוא עשה כן בכוונה מכוונת, שעל ידי שהי' בונה עולמות ומחריבן (בראשית רבה פ"ג סי' ז') נפלו ניצוצין קדושין לדי' חלקי הבריאה: דומם, צומח, חי, מדבר, שראוי לאדם להעלותם.

והמשל למלך שנאבדה לו אבן טובה מתוך טבעתו, והנה עמדו לפני המלך בעת ההיא הרבה מעבדיו ושריו, הפרתמים והפחות, וסגנים מאנשי מלחמתו עד אין מספר, ועם כל זה לא רצה המלך לצוות להם שיחפשו את האבן הטוב, רק ציוה לבנו יחידו וחביבו שיחפש וימצא האבדה, ויחזירה לאביו המלך, הגם שהי' המלך בטוח בכל אחד משריו ועבריו שכאשר ימצאוהו יחזירו אותו בשלימות, אף על פי כן לא הי' ברצונו שהם יחפשו אותו, כי רצה לזכות את בנו חביבו, וכדי שיקרא המציאה על שמו, ולא עוד אלא שרמז גם כן לבנו חביבו בכמה רמזים מקום מציאותו, כי מתחלה היתה האבדה מדעת, שידע המלך מקומה, ועשה הכל רק למען לזכות את בנו חביבו, וכדי שיגיע גם להמלך מזה גודל תפארת ושעשועים מבנו, לאמר: ראו כי שום בן אדם בעולם לא הי' יכול לחפש למצוא זולת בנו.

והנמשל מובן, שתחילת בריאת העולמות הי' כדי לברר הניצוצין קדישין על ידי האומה הישראלית, כמו שדרשו (במדרש רבתי בחוקותי פרשה ל"ו) בשביל ישראל שנקראו ראשית, שהם יבררו המאכלים המותרים והכשרים.

וזהו שאמר ריב"ש על פסוק (תהלים ק"ז) **דעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף**, פירוש בכאן סוד גדול, והוא

למה ברא הקדוש ברוך הוא דברי מאכל ומשקה שאדם תאב להם, והטעם שהם ניצוצי אדם הראשון, שנתלבשו בדומם, צומח, חי, מדבר, ויש להם חשק להתדבק בקדושה, והם מעוררין מיין נוקבין, בסוד מה שאמרו חכמינו ז"ל (בזוהר פינחס דרמ"ז ע"ב) אין טיפה יורד מלמעלה שאין טפיים עולה כנגדה, וכל אכילה שאדם אוכל ושותה, הם ממש חלקי ניצוצות שלו, שהוא צריך לתקן. וזהו שכתוב **רעבים גם צמאים**, שאדם רעב וצמא להם. מדוע הוא זה? משום **"נפשם בהם תתעטף"**, בסוד גלות, בלבוש, ויחשבה לזונה כי כסתה פניה (בפ' וישב), וכל הדברים שהם משמשים לאדם הם ממש בסוד הבנים שלו שנתלבשו, והבן.

והשם יתברך רמז להם לישראל בכמה רמזים, שימצאו האבדה ויחזירו לבעלי, לאביהם שבשמים, ולא ציוה כן למלאכים ושרפים ואופנים, והאבדה ההיא מדעת היתה כמאמר רבותינו ז"ל שהי' בונה עולמות ומחריבן כנ"ל. עכ"ל סי' כש"ט.

והנה תכלית הבריאה שברא הקב"ה את המאכלים הי' כדי להעלות ניצוצות קדושות וליתן יד להעלות הנשמות המגולגלים במאכלים. וזהו הביאור בדברי הגמ' **אמנות זה סדר זרעים**, שמאמין בחי העולמים וזרוע, שלזרעים צריך אמונה, שצריך להאמין שהקב"ה צוה לזרוע כדי שיהיו מאכלים להעלות ניצוצות קדושות ולא משום סתם גשמיות.

וזו היתה המחלוקת בין המרגלים ליהושע וכלב, דהמרגלים טענו דהיא **ארץ זבת חלב ודבש**, וממילא, כיון שיש הרבה גשמיות יפלו רח"ל לתוך הקליפות, כמו שכתוב וישמן ישורון ויבעט וכו', וחששו ליכנס לארץ ישראל, ולא חשבו שיש בהגשמיות להעלות לרוחניות. ועל זה אמרו להם יהושע וכלב: **טובה הארץ מאוד מאוד**, שהארציות טובה ויכולים להעלות הנשמות הקדושות וניצוצות לרוחניות.

וממילא מובן דברי הגמ' **סתו"ר שסתו מעשיו של הקב"ה**, שהקב"ה ברא המאכלים כדי להעלות הניצוצות הקדושות, והוא רצה לסתור אותו באמרו שהיא ארץ זבת

חלב ודבש, שיש הרבה גשמיות, וצריכים להתרחק ולהתנזר מזה.

- 1 -

והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לד'.

נראה לפרש בהקדם מאמר חז"ל (ברכות ח.) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא זו אשה, שנאמר מצא אשה מצא טוב.

ולפרש זאת נקדים לפרש מאמר חז"ל (סוטה ב' ע"א) אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן וקשין לזווגן כקריעת ים סוף, שקשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף. וצריך להבין, איך עלה על הדעת ח"ו שהיה קשה לפני הקב"ה לקרוע הים, הלא הוא כל יכול.

ונראה לי שדרך העולם בעת שידוכין דואגים גם כן עבור הפרנסה במה יוכל הבעל לפרנס את ביתו. ובאמת אין זה אלא טפל, כי מאן דיהיב חיי יהיב מזוני (תענית ח'). ומי שעושה זאת עיקר בשידוכין הרי שיש לו חסרון באמונה. וגבי קריעת ים סוף היה ג"כ חסרון באמונה, כמ"ש "ויצעקו בני ישראל אל ד'", והיה חסרון באמונה, שהיה להם לקפוץ לתוך הים כמו שעשה נחשון בן עמינדב.

איתא בספיה"ק מאור ושמש (פרשת נח) שבכל דבר צריך להיות מקודם אתערותא דלתתא, ואם יש אתערותא דלתתא תחילה, אז יש חסדים מגולים ורחמים פשוטים, משא"כ אם יש מקודם אתערותא דלעילא, אז אין ההשפעה והרחמים בשלימות, עיי"ש.

וגבי קריעת ים סוף הרי היה ג"כ קודם אתערותא דלעילא, דהיה קצת חסרון באמונה, כמה דכתיב "דבר אל בני ישראל ויסעו", שהקב"ה נתן עזרה שיסעו ואז ויסעו, עשו אתערותא דלתתא, ממילא לא הוה רחמים וחסדים מגולים כ"כ.

ובזה נ"ל הענין שהיה קשה לפני הקב"ה כביכול לקרוע

הים, שלא היה כ"כ מדת הרחמים דהרי היה קודם אתערותא דלעילא ואח"כ אתערותא דלתתא, ממילא היה קשה לפנינו ית' לקרוע בלי רחמים וחסדים. והכי נמי לגבי זיווג, אם אין מאמינים שהקב"ה זן ומפרנס את כל העולם כולו אז קשה לעשות זיווג, דאין אתערותא דלתתא ע"י אמונה. והנה איתא במדרש ובגמרא ברכות (דף ה.) אין טוב אלא תורה.

ובזה נ"ל כוונת הכתוב על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, שיתפלל בעת הזיווג שמצא אשה מצא טוב - התורה, שהעיקר אצל האשה יהיה התורה ולא דברים גשמיים, ואז מצא טוב.

והנה האשה מכונה בשם לח"ם, כדכתיב בפרשת וישב ולא ידע אתו מאומה "כי אם הלחם אשר הוא אוכל", פירש"י היא אשתו, אלא דיבר בלשון נקיה. בבעל הטורים כתב שזהו גימטריא "היא אשת"ו", ולחם נמי קרוי אשה. וזהו שאמר והיה באכלכם מלחם הארץ, שהפסוק מרמז שכשתהיה לו אשה שנקראת לח"ם, לא ישתקע רק בארציות אלא תרימו לד', שלא יבלה זמנו בדברים גשמיים, אלא תרימו תרומה לה', שירים מזמנו לד' ללמוד תורה, וזהו דוקא אם תהיה לו אשה כשירה, שעיקר רצונה שבעלה ילמוד תורה, וענינים גשמיים יהיו רק טפל אצלה. ושפיר אמרו חז"ל לעולם ישיא אדם לבנו בת תלמיד חכם, דכשרואה הבת אצל אביה שהתורה הוא העיקר והגשמיות הוא רק טפל, אז היא ג"כ יודעת להתנהג כן.

עוד נראה לפרש הגמרא (ברכות ח' ע"א): על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, זו אשה, שנאמר מצא אשה מצא טוב.

בהקדם מאמרם ז"ל (קידושין דף כט): ישא אדם אשה ואח"כ ילמוד תורה. וזהו הביאור בדברי רז"ל (יבמות סב): השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה, שאין לומדים תורה רק אחר נשואי אשה, א"כ אין התורה שורה אצלו קודם שנשא אשה. וע"כ אמר דהשרוי בלא אשה שרוי בלא תורה.

איתא במדרש ובגמרא (ברכות ה.) אין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזובו. וזה שאמר הכתוב, מצא אשה, אם מצא אשה, אז מצא טוב, שמצא התורה, כי רק לאחר נשואיו יכול אדם ללמוד תורה כראוי.

- ז -

עוד י"ל בביאור הכתוב והגמרא בהקדם מה דאיתא בספיה"ק דובר שלום (אות רל"ט) בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע דכשמכריזים בת פלוני לפלוני (עי' סוטה ב.) נאספים כמה זיווגים שקרים ונאחזים בהדי האי זיווגא שיצא עליו הכרוז, ואי אפשר לפטור מהם כ"כ בנקל, ומביא שם היאך אפשר ליפטר מהם. והנה על פסוק מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה (שה"ש) פירש"י מים רבים - שונאים.

וזהו שמתפללים על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, שכשמצא אשה יהי רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, שלא יפול ביד השונאים, שהם הזיווגים השקרים, רק ימצא אשה שהיא זיווגו האמיתי.

- ח -

עוד יש לפרש הכתוב "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא", (דף ח.) אמר ר' חנינא לעת מצוא זו אשה. שנאמר: מצא אשה מצא טוב. בהקדם מאמרם: שלשה דברים מרחיבין דעתו של אדם, דירה נאה, אשה נאה וכלים נאים. רואים מזה דהאשה מרחיבה דעתו של האדם. והנה כשאדם מרחיב דעתו ע"י האשה אז יש לו פנאי לעשות חשבון הנפש מה חובתו בעולמו, ומעלה על דעתו ששכינתא בגלותא, ומתפלל על גלות השכינה, שנוכה להגאל בקרוב ממש.

והנה ידוע דהשכינה נקראת "זא"ת". וזהו על "זאת", פי שיתפלל כל חסיד אליך, אודות צער וגלות השכינה כביכול, ואימתי יוכל להתפלל על זה, כשיהי' לעת מצוא, כשמצא

אשה מצא טוב, אז מרחיבה דעתו של האדם ויוכל ליתן דעתו להתפלל על גלות השכינה, כי יהי לו פנאי לעשות חשבון הנפש.

- 2 -

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה, והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה וגו', מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם. וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה אשר דיבר ה' אל משה (טו, יח-כב)

- א -

הנה בפסוקים אלו רבו הדקדוקים, ונפרט אותם אחת לאחת.

(א) ברש"י על פסוק בבואכם אל הארץ, כתב וז"ל: משונה ביאה זו מכל ביאות שבתורה וכו' וכיון שפרט לך הכתוב באחת מהן שאינה אלא לאחר ירושה וישיבה אף כולן כן, אבל זה נאמר בה בבואכם משנכנסו בה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה.

ויש לדקדק בזה מדוע נתחייבו בחלה רק אחר שאכלו מלחמה, ולא מקודם לכן, והיינו מרויחים בזה דגם לחם הראשון שאכלו בארץ יהא עלי קדושת חלה.

(ב) בילקוט שמעוני על פסוק זה, משונה מצוה זו וכו' קבל עליך כשתבוא לארץ תפריש חלה ובזכות שאתה תקבל עליך תזכה לבוא לארץ.

וצ"ב מדוע דוקא בזכות קיום מצות חלה נזכה לבוא לארץ.

(ג) בפסוק מראשית עריסותיכם (פסוק כ"א) פירש"י למה נאמר, לפי שנאמר ראשית עריסותיכם שומע אני ראשונה שבעיסות, תלמוד לומר מראשית, מקצתה ולא כולה.

ויש לדייק דא"כ לכתוב קרא מראשית ולא בעי ראשית, מדוע כפל לשונו לומר בתחילה ראשית, ואח"כ כדי שלא יאמרו שהוא ראשונה שבעיסות ת"ל מראשית, מקצתה ולא כולה, לשתוק קרא מיניה ולא בעי מראשית.

(ד) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה, מדוע נאמר ענין זה בסמוך למצות חלה דייקא, ולא בסמוך למצוה אחרת.

(ה) ברש"י וכי תשגו ולא תעשו וגו', בעבודת כוכבים הכתוב מדבר או אינו אלא באחת מכל המצות, ת"ל את כל המצות האלה מצוה אחת שהיא ככל המצות מה העובר על כל המצות פורק עול ומפר ברית ומגלה פנים אף מצוה זו פורק בה עול ומפר ברית ומגלה פנים, ואיזו זו עבודת כוכבים.

וגם זה צ"ב, מדוע נאמרה כאן עוד הפעם המצוה שלא לעבוד עבודה זרה, הלא כמה פעמים כתיב בתורה מצוה זו.

(ו) ברש"י ד"ה אשר דיבר ה' אל משה, כתב וז"ל: אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענוס, אחת דיבר אלקים שתים זו שמעתי.

וצ"ב שייכות דבר זה לפסוק וכי תשגו ולא תעשו וגו', וכן לאיסור עבודה זרה, ולמצות חלה שנאמרה לפני כן.

- ב -

ונראה לבאר כל הדקדוקים עפ"י"מ שכתב בספר מכתב לדוד (פרשת ראה, עמוד קנ"ב) דהנה איסור חמץ בפסח הוא אפילו במשהו, וכדאיתא בשולחן ערוך הרב (סימן תמ"ז סעיף ד') וזה לשונו, אבל חמץ בפסח אינו מתבטל אפילו באלפי אלפים. א"כ מה יעשה אדם וינצל מחשש חמור זה, לפיכך נתנה לנו תוה"ק זה לעומת זה מצות חלה שאנו מחזיקין בה אף בזמן הזה, שבזכותה נינצל ממהו חמץ, והוא עפ"י דילפינן בילקוט פרשת שלח סמיכות עבודה זרה לחלה דכל המקיים מצות חלה כאילו ביטל עבודה זרה, ובמצוה ג"כ כתיב בסמיכות (שמות ל"ד, יז-יח) אלהי מסכה לא תעשה לך את חג המצות תשמור.

וכתב במכתם לדוד שם, דע"כ ילפינן (פסחים דף ל"ח עמוד א') לחם עוני דבעי משלכם מלחם דכתיב בחלה והי באכלכם מלחם הארץ, ובספר שולחן ערוך של הרב בעל התניא (אורח חיים סימן תנ"ד סעיף א') כתב דמהא ילפינן הלכתא דמצה הראויה אינה כי אם ממנין שנתחייבו בחלה, עיי"ש באריכות. והכוונה בזה כנ"ל, דשתי המצוות חלה ומצה וחמץ שייכים זה לזה, דילפינן לחם לחם מחלה דייקא, דהא בהא תליא, עכת"ד המכתם לדוד, עיי"ש.

- ג -

והנה ידוע מ"ש האריז"ל (הובא בבאר היטב הלכות פסח) דהנזהר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה". וא"כ, לפי דברי המכתם לדוד דע"י שזוהרים במצות חלה ניצולים ממשוהו חמץ, נמצא דכל החטאים של כל השנה תלויים ג"כ בחלה.

והנה אמרו רז"ל (סנהדרין דף צ"ח עמוד א') רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו, דהוי קיימי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי, אמר ליה: אתינא לעלמא דאתי? אמר ליה: אם ירצה אדון הזה. אמר רבי יהושע בן לוי: שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי. אמר ליה: אימת אתי משיח? אמר ליה: זיל שייליה לדידיה. והיכא יתיב, אפיתחא דרומי. ומאי סימניה? יתיב ביני עניי סובלי חלאים, וכולן שרו ואסירי בחד זימנא, איהו שרי חד ואסיר חד. אמר: דילמא מבעינא, דלא איעכב. אזל לגביה, אמר ליה: שלום עליך רבי ומורי, אמר ליה שלום עליך בר ליואי. אמר ליה: לאימת אתי מר? אמר ליה: היום. אתא לגבי אליהו. אמר ליה: מאי אמר לך? אמר ליה: שלום עליך בר ליואי. אמר ליה: אבטחך לך ולאבונך לעלמא דאתי. אמר ליה: שקורי קא שקר בי, דאמר לי היום אתינא, ולא אתא אמר ליה: הכי אמר לך (תהלים צ"ה) היום אם בקלו תשמעו.

(א) ועיין מה שהארכתי בזה בספרי "מצות מצה בשלימותה". ובחידושי בדברי תורה על הגש"פ.

נמצא מדברי הגמרא הנ"ל דאם יקיימו ישראל את התורה
יבא משיח צדקינו ותיכף ומיד לגאול אותם מהגלות.

- ד -

ועל פי זה יתורץ קושייתנו (קושיא ב') מדוע דוקא אם
נקבל עלינו לקיים מצות חלה נזכה לבוא לארץ. אך להאמור
יובן, דכיון שנקיים מצות חלה, ניזהר ג"כ ולא ניכשל במשהו
חמץ, וממילא נינצל מחטא בכל ימות השנה כמ"ש האריז"ל,
ואז יקויים בנו מאמר הכתוב **היום אם בקולו תשמעו**, ויבא
משיח צדקינו לגאלינו בב"א, ע"כ אמר דבשכר מצות חלה
נזכה לבוא לארץ.

- ה -

ולפ"י יתורץ גם קושיא ג', במה שכתב רש"י למה נאמר
מראשית עריסותיכם, לפי שנאמר ראשית עריסותיכם שומע
אני ראשונה שבעיסות, תלמוד לומר מראשית, מקצתה ולא
כולה. וקשה דא"כ לכתוב קרא מראשית ולא בעי ראשית.

- ו -

ולהאמור יובן שפיר, דרצה רש"י להודיענו דבאמת חלה
איננה רק ראשית עריסותיכם, אלא שהוא **ראשית** כל
התורה כולה, כיון דחמץ תלוי בחלה וכל מצוות התורה
תלויים בחמץ, כדברי האריז"ל והמכתם לדוד, ע"כ אמר
קרא **ראשית** עריסותיכם, להודיע שמצות חלה הוא ראשית
כל התורה, וכדי שלא נחשוב דהכוונה ראשונה שבעיסות,
ע"כ אמר הכתוב **מראשית, מקצתה ולא כולה**. פי' כיון
דבחלה תלוי איסור חמץ, ובחמץ תלוי קיום כל התורה,
נמצא דהחלה הוא ממש **מקצתה** של התורה, וקיי"ל מקצת
היום ככולו, וכן הוא בכל דבר, דמקצתו ככולו, וע"כ אמר
מראשית, ללמדנו דאף שמצוה חלה נראית בפשטות כאחת
משאר מצוות התורה, מ"מ חיבה יתירה נודעת לה כיון
שקיום כל התורה תלוי בקיום מצוה זו, וכנ"ל.

- ז -

ומעתה נבוא לתרץ קושיא ד', מדוע נאמר פסוק וכי תשגו

ולא תעשו את כל המצוות האלה, בסמוך למצות חלה דייקא, ולא בסמוך למצוה אחרת.

אך לדברי המכתם לדוד דשמירת איסור חמץ תלוי בקיום מצות חלה, דילפינן לחם לחם, מתורץ שפיר הקושיא, דהרי כיון שנכשל באיסור חמץ אין לו ההבטחה שינצל מכל איסורים שבתורה, כמ"ש האריז"ל דרק הנזהר ממשוהו חמץ זוכה לשמירה מחטא בכל ימות השנה, ע"כ אמר הכתוב תיכף לאחר מצות חלה וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה, ודו"ק.

- ח -

ויש להוסיף עוד בענין זה, דהנה מובא בספר שפת אמת (והובא גם בספר שער בת רבים פרשת בא) דפעם אחת בא לפני זקיני הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע איש אחד שהי' לו בן שנתפקר ורצה להמיר דתו רח"ל, וביקש מהרב לעזור לו להפוך לבו לטוב, והשיב לו הרב אם אתה יודע שלא אכל חמץ בפסח מעת שנתפקר אז אפשר להושיעו, ואם לאו, לאו. ואמר שזהו סמיכות ב' כתובים בפרשת כי תשא, אלהי מסכה לא תעשה לך את חג המצות תשמור, עכתו"ד ודפח"ח.

ומצאתי סמוכין לדבריו הקדושים בזהר (ח"ב קפב). על פסוק הנ"ל "אלהי מסכה לא תעשה לך, את חג המצות תשמור", אלהי מסכה לא תעשה לך וכתוב בתריה את חג המצות תשמור, מאי האי לגבי האי, אלא הכי אוקמוה מאן דאכיל חמץ בפסח (כאילו עביד כוכבים ומזלות למפלח לגרמיה דהא רזא הכי הוא דחמץ בפסח) כמאן דפלח לכוכבים ומזלות איהו, ע"כ.

נמצא מכל זה דאיסור חמץ בפסח רח"ל גורם להאדם שירצה לעבוד עבודה זרה ח"ו. (ועי' מה שהארכנו בזה בקונטרס על הגדה של פסח, בפסקא חכם מה הוא אומר)

- ט -

וע"כ הזהיר הכתוב תיכף אחר מצות חלה, וכי תשגו ולא

תעשו את כל המצות האלה, וברש"י בעבודת כוכבים הכתוב מדבר וכו' אף מצוה זו פורק בה עול וכו', ודקדקנו על זה מדוע נסמכה למצות חלה. אך לפי האמור דאם אין מקיימים כראוי מצות חלה יכולים ליכשל גם באיסור חמץ, והרי עי"ז באים ג"כ לעבוד עבודה זרה ח"ו, כמו שהשיב זקיני הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע לאיש הנ"ל, א"כ תלויים כל אלו זה בזה, ע"כ נסמכה איסור עבודה זרה למצות חלה.

- י -

וזהו שהביא רש"י ז"ל כאן, אשר דיבר ה' אל משה, **אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום**, אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי, ודקדקנו מדוע כתב דבר זה כאן.

אך י"ל בזה, דהנה הרמב"ן ז"ל ועוד ראשונים כתבו דבבי דברות אלו, אנכי ולא יהיה לך, כלולים כל מצוות התורה, מצות עשין כלולים באנכי, ומצוות לא תעשין כלולים בלא יהיה לך. רואים אנו מזה דממצוה אחת יכולים להסתעף כל מצוות התורה, כי ישנם מצוות מיוחדות שמכל אחת מהם מסתעפים כמה וכמה מצוות, ולפעמים כל המצוות מסתעפים מהם, כמו חלה דחמץ תלוי בחלה, וכל המצוות תלויים בחמץ, כמ"ש לעיל מהאריז"ל ומספר מכתם לדוד.

- יא -

וע"כ הביא רש"י ז"ל דבר זה כאן, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, דכמו מבי דברות אלו, אנכי ולא יהיה לך, נסתעפו כל המצוות כולן כדברי הרמב"ן, כמו כן ממצות חלה מסתעפים כל המצוות, דאם נכשלים בחלה יוכשלו בחמץ, ואז יוכשלו בקיום כל המצוות, ויבואו לידי **וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה**.

- יב -

ועל דרך זה יש לפרש מה דארז"ל (מדרש ויקרא רבה פט"ו) כל המקיים מצות חלה כאילו ביטל עבודה זרה וכל המבטל מצות חלה כאילו קיים עבודה זרה. ולפי כל הנ"ל

מובן שפיר השייכות בין חלה לעבודה זרה, כיון דאם מקיים מצות חלה יזכה לינצל ממשהו חמץ, ואז ממילא לא ירצה לעבוד עבודה זרה כדברי זקיני האוהב ישראל מאפטא, וע"כ אמרו דכל המקיים מצות חלה כאילו ביטל עבודה זרה וכל המבטל מצות חלה כאילו קיים עבודה זרה.

והנה ביום טוב יש מצות שמחה, כדכתיב (דברים טז, יד) ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וגוי'. ואף דמקרא זה נאמר בחג הסוכות, מ"מ הוקשו כל המועדים זה לזה, כמו דבכמה דוכתי ילפינן ט"ו ט"ו מחג הסוכות לחג המצות.

- יג -

וע"כ כיון דבשכר שמירת מצות חלה אפשר לינצל ג"כ ממשהו חמץ, א"כ יכול האדם לאכול לחמו בפסח מתוך שמחה וטוב לבב, כי אינו צריך לדאוג פן ואולי יש חשש חמץ במצות שאוכל, דהרי יש לו הבטחה מפורשת דאם יקיים מצות חלה יזהר ג"כ מליכשל באיסור חמץ.

- יד -

ועל פי זה יש לפרש מה שאמרו במדרש במדבר רבה (פ"ט"ז) **אכול בשמחה לחמך זו הפרשת חלה**, פ"י דבחג הפסח שצריכים להיות בשמחה, איך נוכל לאכול בשמחה את המצות שנקראם לחם עוני, על זה אמר לנו עצה, **זו הפרשת חלה**, דאם נקיים מצות חלה כראוי, נינצל מאיסור חמץ בפסח וממילא יהיו המצות שלנו בכשרות והידור כראוי, ונוכל לאכול בשמחה את המצוה שנקראת **לחם עוני**.

- טו -

ועד"ז יש לבאר ג"כ מה דאיתא במדרש (שיר השירים רבה פ"ד) הנך יפה רעיתי וגוי', **הנך יפה בחלה**. ולכאורה מדוע אמר שלמה המלך ע"ה פסוק זה הנך יפה וגוי' דוקא על מצות חלה (חוץ מטעם הפשוט דקאמר הנך יפה רעיתי, ומצות חלה שייכת להאשה). אך להנ"ל יש לומר דקאי על הנשמה, דע"י מצות חלה נזהרים ממשהו חמץ, וע"י נזהרים מליכשל גם בכל איסורים שבתורה כנ"ל מהאריז"ל, ע"כ אמר **הנך יפה**,

בשכר מצות חלה.

- טז -

ויש להוסיף עוד בענין מה שכל קיום המצוות תלוי במצות חלה, דהנה בספר בינת משה (להבאר משה מקאזניץ זי"ע) כתב בפרשת שלח (בד"ה א"י והיה באכלכם מלחם הארץ כו'), לחם לשון מלחמה כדאיתא בגמרא שעת אכילה כשעת מלחמה, ונקרא בזה"ק נהמא בקרבא. והפשוט כפשוטו כי לעת יגש האדם אל האוכל מחמת כי ירעב תאוותו לאכול למלא נפשו כי ירעב אבל הצדיק לוחם גם אז מלחמת ה' לבל יאכל לרעבונו כי אם להעלות ניצוצות קדושות ושיהיה לו כח לעבוד ה' ולא יהנה מעולם הזה, וכדמצינו ברבי הקי בשעת פטירתו אמר שגלוי וידוע כו' שלא נהנה מעולם אפילו באצבע קטנה וכי לא אכל ושתה כשאר בני אדם גם בני איש, אלא שלא נהנה מעולם הזה שלא אכל להנאת עצמו כי אם הכל צורך גבוה ועי"ז יש שמחה גדולה לפניו ואפילו באכילתו גם פשוטי העם מקיים כמה מצוות באכילתו נטילת ידים וברכת המוציא וברכת המזון. ולכן אמר והיה באכלכם כו' שיהיה שמחה לפניו ית' באכלכם דייקא ר"ל כשיהיה לכם לאכול לא לסטרא אחרא, והטעם לזה כי מלחם הארץ שאתם לוחמים מלחמת ה' עם הארציות לבלתי המשך אחריו כי אם להעלות הכל למקומו ושרשו, ועל ידי זה תרימו תרומה לה' כנ"ל, עכדה"ק.ל

ולפי דרכו דלח"ם הארץ מלשון מלחמה, יל"פ דזהו ענין מלחמת היצר התלוי בחלה, לפי הנ"ל דעי"י שמקיים מצות חלה, ממילא נשמר גם ממשוהו חמץ, ואז מובטח לו שלא יחטא כל השנה, ונמצא דכל מלחמת היצר הרע תלוי במצות חלה, ודו"ק.ל

- יז -

לונראה לפרש עוד מ"ש רש"י ז"ל בד"ה בבואכם אל הארץ וכו' משנכנסו בה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה, והקשינו דצ"ב מ"ש משנכנסו בה ואכלו מלחמה.

והביאור בזה אפשר לומר עפ"י ש בטור אורח חיים (סימן ר"ח) על דעת הי"א בברכת מעין שלש ונאכל מפריה ונשבע מטובה, וז"ל הטור, ואין לאמרה שאין לחמוד הארץ בשביל פריה וטובה אלא לקיים מצוות התלויות בה, ע"כ.

וכתב על זה הב"ח וז"ל: ותימה הלא קדושת הארץ הנשפע בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה, שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ וכו', ואמר אם תטמא את הארץ נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים ממנה, וכבר נסתלקה השכינה, וע"כ ניחא שאנו מכניסים בברכה זו ונאכל מפריה וכו', כי באכילת פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה וכו', עכ"ל.

נמצא מדברי הב"ח דע"י אכילת פירות הארץ בקדושה זוכים ג"כ להשפעת הקדושה העליונה, ואם פוגמים בקדושת הארץ פוגמים גם בפירותיה. וי"ל דה"ה לגבי לחם הארץ, דכשאוכלים לחם הארץ בקדושה ע"י שמפרישים חלה ממילא ישפע קדושה לכל הלחם, וזהו יגרום להאדם שיתנהג ג"כ בקדושה בכל הילוך החיים שלו. וזהו שכתב רש"י **משנכנסו בה ואכלו מלחמו נתחייבו בחלה**, פ"י כיון שאכלו מלחמה בקדושה זכו ממילא להשפעת הקדושה (כדברי הב"ח לגבי פירות הארץ) ועי"ז ממילא יקיימו מצות חלה כראוי וישמרו גם מאיסור חמץ, וזהו יגרום להם ממילא שלא יחטאו כל השנה, כי הנזהר ממשוהו חמץ אינו חוטא במשך שאר ימות השנה ג"כ.

ועיין בספה"ק באר מים חיים (כאן בפרשת שלח, על פסוק דבר וגו' בבואכם וגו') שכתב וז"ל: צריך לדעת הצגת הסימן הזה אשר אני מביא אתכם שמה, על מה הוא בא. והכל יודעין כי הוא המביא אותם שמה. ויבואר עפ"י המבואר בזוהר הקדוש (לך לך צ"ה ע"ב) אשריך ארץ שמלכך בן חורין וגו', וי לעלמא דמסטרא דא ינקי וכד ישראל בגלותא ינקין כמאן דיניק מרשותא אחרא וכו' ע"כ.

וכתב הבאר מים חיים על זה, וז"ל, הראת לדעת בזה כי מכלל לאו אתה שומע הן אם וי לעלמא דמסטרא דא ינקי

בשאר ארצות כמאן דיניק מרשותא אחרא ודאי אשרי
 לעלמא היונקים מארץ החיים ארעא קדישא שעניי ה'
 אלקיך בה ומלכך בן חורין דא קוב"ה. ונראה שע"כ סיים
 הכתוב (דברים ח) אחר שמנה שם שבחי ארץ ישראל, ארץ
 חטה ושעורה וגו' ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך וגו',
 ולכאורה אין זה כאן מקומו כי הוא מצות עשה בפני עצמו
 לברך אחר המזון, ומאי שיאטי' לשבחי ארץ ישראל. ואמנם
 כי גם זה משבחי ארץ ישראל הוא, כי בהיות ארץ ישראל
 מקודשת מכל הארצות ופירותיה מקודשין ועומדין
 בהשגחת הקב"ה בעצמו כביכול אליהם, ורבתה בהם חיות
 הקדושה חיות הרוחניות, ממילא האוכל אותם ונהנה
 מניצוצי הקדושה שבהם הרי נתוסף בו עי"ז אור הקדושה
 חיות אור פני מלך עליון עד שנפשו מתאוה וחומדת מעצמה
 לברך את ה' ולעובדו כי יונק מסטרא דקדושה מקום
 שליטת קב"ה כביכול בעצמו. ולזה מונה והולך בשבחי א"י
 ומסיים באחרון חביב ואכלת ושבעת וברכת את ה', כי מיד
 כאשר תאכל ותשבע מפירות הארץ ממילא וברכת את ה' כי
 יתוסף בך קדושה וחיות ע"י המאכל, להיות את השם הנכבד
 לברך ולהודות. ואכן אעפ"כ גם שם נאמר פן תאכל ותשבע
 ושכחת את ה' וגו' ואומר ואכל ושבע ודשן ופנה אל אלהים
 אחרים ח"ו וגו', כי באמת הצדיק האוכל לשובע נפשו, נפשו
 דייקא ולא גופו, כי תאותו להשביע נפשו ונשמתו מחיות
 רוחניות הקדושה אשר במאכל ההוא ודאי שנותנת ומסיפת
 לו עוד קדושה על קדושה וחיות על חיות ואכלת
 ושבעת וברכת, אבל האוכל לתאות גופו למלאות בטנו
 וכריסו הדברים שלבבו נמשך אליהם ואין קץ לעמלו רק
 מחפש עוד ביתר אולי יערב לו זה או זה למלאות תאותו
 מהם, ודאי כי יוגדל בזה כח היצה"ר והס"א וכל מיני הרע
 עד למאוד כי כל בחינת תאות הגוף שורש הרע הם וכשאדם
 חפץ דווקא למלאות תאותו כאשר יוכל שלא ימלא כמחז"ל
 (גיטין פ') סעודה שהנאתך הימנה משוך ידך הימנה, הרי
 נתגדל בקרבו עי"ז שורש הרע עד מאוד ויצה"ר לא אשתכח
 אלא מגו מכליא ומשתיא וכו' מגו מכליא ומשתיא יצה"ר
 מתרבה במעוהי דב"ז כאמור בזוה"ק (תרומה קנ"ד) וכו'.

רק מי שזוכה שאוכל לפני ה' הרי המאכל המגודל בארץ ישראל המקודשת מוכנת להוסיף באדם ביותר ויותר אור הקדושה להיות ואכלת ושבעת וברכת את ה' וגו'. ולזה אמר הכתוב כאן בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה, כלומר אני בעצמי המביא אתכם לשם כי שם חלקי ונחלתי שלא ניתן לתריסין רבובין כשאר ארעי שנאמר בהם אי לך ארץ וגו' כי אם אשריך ארץ שמלכך בן חורין דא קודשא בריך הוא, אז ממילא והיה באכלכם וגו' והיה לשון שמחה הוא כמחז"ל (במדבר רבה פ"ג) שמחה גדולה ועצומה אשר באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. פי' תיכף כאשר תאכלו מלחם הארץ יבוא לכם אורות הקדושה וחיות בעורות לתת התרוממות וגדולה לא-ל הכבוד להללו ולשרתו ולברך בשמו, והכל עבור קדושת הארץ שעייני ה"א בה, ואני בעצמי המביא אתכם שמה והיניקה הוא מרשות היחיד, לא מרשות הרבים כאמור, עכדה"ק של הבאר מים חיים.

ועיין בספרו סידורו של שבת (הדרוש התשיעי, מאמר א'), שהאריך עוד בזה בפסוק דבר אל בני ישראל בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אותכם שמה והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' וגו'. וז"ל: ויתבאר על פי דברי הזוהר הקדוש (לך לך, דף צ"ה ע"ב) פתח ואמר אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו, וכתיב אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבוקר יאכלו, הני קראי קשיין אהדדי. ולא קשיין, האי דכתיב אשריך ארץ, דא ארץ דלעילא, דשלטא על כל אינון חין דלעילא, ובגין כך איקרי ארץ החיים, ועלה כתיב ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד, וכתיב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה, לא תחסר כל בה, דייקא, וכל כך למה, משום דכתיב שמלכך בן חורים, דא קודשא בריך הוא וגו', אי לך ארץ שמלכך נער, האי ארץ דלתתא, דתניא כל שאר ארעי דשאר עמין עכו"ם, אתיהיבו לרבובין תריסין דממנן עליהו ועילא מכולהו האי דכתיב ביה, נער הייתי גם זקנתי, ותאנא האי קרא שרו של עולם אמרו, ועל דא כתיב, אי לך ארץ שמלכך נער, ווי לעלמא דמסטרא דא ינקי, וכד ישראל בגלותא,

ינקין כמאן דיניק מרשותא אחרא וכו', עד כאן בזוה"ק.

וכתב בסידורו של שבת, "ישורש הענין, כי הנה ידוע אשר עולם שנה נפש, כולם המה בענין אחד. להיות נמצא גם בעולם ושנה התחלקות והתפרדות אברים, כאשר בנפש, וכדומה בשנה יום ראשון בתשרי נקרא ראש השנה, שהוא בחינת הראש שבשנה, ויום הכיפורים נקרא בחינת הלב בשנה, וכאן שאר כל האברים. וכן הוא בארץ, אין מקום אחד דומה לחבירו, ומצרים הוא בחינה התחתונה שבארץ, עד שנקרא ערות הארץ, וארץ ישראל הוא המובחר שבארץ, עד שנקרא לב הארץ, שהוא כמו אבר הלב שבאדם, שהוא החשוב בכל אבריו, וכל אלה השתנות המקומות, הכל הוא לפי ערך חיות הרוחניות, שניתן בארץ מאת מקומו של עולם ב"ה, וכפי ראות האורה והחיות הקדושה, כן נשתנה שמו למעליותא".

"ולכן ארץ ישראל שהיא מקודשת מכל הארצות, שמרובה בה חיות הקדושה מאת הא-ל יותר מכל הארצות, על כן מביאין ממנה עומר וביכורים ושתי הלחם, מה שאין מביאין כן מכל הארצות, כמו ששינונו במשנה (טהרות פרק א'), כי נאה לקדוש פאר מקדושים אשר בארץ מבחינת קדושת הארץ, וזר לא יקרב להקריב את לחמה, לחם אלקיו, כי טמא טמא יקרא, מחוץ למחנה מושבו, ורבתה בה עב הגשמיות, מבחינות הקליפות והרע, ולא יקרב אל המזבח, כי קודש הוא. ועל כן, בהיות שהארץ הזאת מקודשת היא, על כן אמר הכתוב, ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה"א בה מראשית השנה, כי מאתו לא ימנע, והשגחתו בכל, ועיניו משוטטות בכל, ואך במקום שרבתה בה בחינת הקליפות והרע, הנה כבודו לאחר לא יתן, ומסרה לשרי מעלה, בבחינת הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו', כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה עורף אתה".

"ועל זה אמר הכתוב אי לך ארץ שמלכך נער, כאמור בזוהר, כי מן הסתם אם אין השגחת הקדוש ברוך הוא בעצמו עליה, ודאי שרבתה בה בחינת הרע כל כך, עד שלא יוכל להיות השגחתו עליה בשום אופן, כי אם היה איזה

אופן בשום צד שיהיה עליה השגחתו יתברך, ודאי שהוא יתברך מטיב לטובים, ושורה על מקום זה וכו'. אבל לא כן ארץ הקדושה שמקודשת מכל הארצות, ורבתה בה בחינת חיות הקדושה וחיות הרוחניות, עד שיוכל הא-ל הטוב ליתן השגחתו עליה, ועל כן עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ודורש אותה תמיד, כי רצונו בזה, כנאמר".

"והנה וכו' מהניצוצות הקדושות והחיות הקדושה שבתוך המאכלים, באין מוחין אל האדם האוכלן, להיות מתאוה להודות לה', ולברך בשמו, ולאהבה וליראה אותו. ואך בקושי וגבורה גדולה צריך להתגבר עצמו על בחינת הקליפות והרע שבתוך גשמיות המאכל, שלא ימשוך עצמו בשום אופן אחר מילוי תאוותו והנאת כריסו, כי לא זה שלא יועיל לו לקחת קדושה לעצמו, אף גם ימשיכנו לכל בחינת הרעים, לבוא על ידי זה לעבור כל עבירות שבתורה וכו'. וכל זה הוא בארץ העמים הנאחז הרבה בבחינת הקליפות והרע, ולא כן בארץ ישראל, ארץ הקדושה, המקודשת מכל הארצות, ורבתה בה חיות הקדושה, ומעט הנאחז בה מבחינות הרעים".

"ועל כן כאשר יאכל אדם מאכל בארץ ישראל, אם ישים בה מעט כוונה לכבוד ה', תיכף ומיד יתלהב לבו, ויחשק מאוד, ויתאוה להודות לה', ולברך בשמו, ולעבדו בלבב שלם, כי יתדבקו בו הרבה מניצוצי הקדושה, השוכנים בארץ הלזו, ואין צריך להתגבר הרבה על הרע, כי מעט הוא. ועל כן אמרה התורה, **בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה, אני ולא אחר, כי אני בעצמי השגחתי על הארץ ההוא.** זה לכם האות, שהיא מקודשת מכל הארצות, והשגחתי תמיד בה. והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', כלומר, ממילא כאשר תאכלו מלחם הארץ הלזו, תרימו תרומה, שיתרומם אצליכם להודות לדי' ולעבדו, מבחינת השגחתי מארץ הזאת, ורבות חיות הקדושה שבה", ועיין בסידורו של שבת שם עוד באריכות.

- יח -

והנה לגבי מצות אכילת מצה בזמן הזה, כתב החתם סופר (חוי"מ ס"י קצ"ו) וז"ל: **מצות עשה של אכילת מצה משומרת בליל פסח היא יחידה נשארת לנו מכל מצות אכילה שבכל התורה אין לנו פסח ולא קדשים, לא תרומה ולא מעשר שני רק מצה אחת משנה לשנה, ואם גם היא לא תועילה בידינו בשלימות כו' הייטב בעיני ד', חלילה חלילה, עכ"ל.**

- יט -

ולפי זה יש לומר כן גם בחלה, דהחלה היא המצוה המיוחדת מכל המתנות והתרומות (דהחלה נקראת תרומה כדכתיב ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה) שנוהגת עדיין בזמן הזה, ואף שנוהגת ג"כ בחוץ לארץ מ"מ בחוץ לארץ נוהגת רק מדרבנן, אבל עיקר מצותה הוא בארץ ישראל, דחלת ארץ ישראל דאורייתא, א"כ כיון שהיא המצוה היחידה (כמעט) ממצוות הארץ שעדיין נוהגת בזמן הזה, יש לנהוג בה בהקפדה יתירה ולקיימה כראוי ביתר שאת וביתר עוז. ולפי דברי הסידורו של שבת שכתב ועל כן **כאשר יאכל אדם מאכל בארץ ישראל, אם ישים בה מעט כוונה לכבוד ה', תיכף ומיד יתלהב לבו, ויחשק מאוד, ויתאוה להודות לה', ולברך בשמו, ולעבדו בלבב שלם, כי יתדבקו בו הרבה מניצוצי הקדושה, השוכנים בארץ הלזו, נמצא שפיר דבהפרשת החלה מהעיסה ישרור על העיסה קדושה עליונה מקדושת ארץ ישראל, וממילא מובן שפיר מדוע נזהר עיי"ז גם ממשהו חמץ, אשר זה מביאו ממילא שלא יחטא כל השנה, כי הא בהא תליא וכמובא לעיל.**

- כ -

ויתירה מזו, דלפי דברי החתם סופר הנ"ל דהמצוה היא המצוה היחידה שנשארה לנו, י"ל כן גם לענין חלה, ואם מקיימים מצות חלה כראוי, מראים בזה שרוצים לקיים גם שאר מצוות, כגון תרומות ומעשרות, קרבנות וכו' שאין בידינו לקיימם כעת. ועל זה שפיר אמר הכתוב **בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה, דבשכר ההשתוקקות**

שלכם לקיים כל מצוות התלויות בארץ, תזכו ליגאל ולבוא אל הארץ בביאת גואל צדק בב"א, וכל זה ע"י שמקיימים מצות הפרשת חלה כראוי.

- כא -

ועל פי זה יש לבאר ג"כ הענין שהכתוב קרא לחלה **תרומה**, וכבר דקדקו בזה המפורשים (ועיין בספה"ק מאור ושמש מה שתירץ בזה). ולהנ"ל דבקיום מצות חלה זוכים לבוא אל הארץ, ע"י שמראים להקב"ה שרצונו לקיים גם שאר המצוות שאין בידינו לקיימם כעת, א"כ הרי מזה יזכו בני ישראל להרמת קרנם, ע"כ נקראת חלה **תרומה**, דבשכר מצות חלה יזכו להתרומם למעלה ראש, בביאת גוא"צ בב"א.

- כב -

ועפ"י דברי הבאר מים חיים וסידורו של שבת הנ"ל, מובן ג"כ מ"ש רש"י ז"ל משנכנסו בה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה, פ"י כיון שאכלו מלחמה ממילא נשפע עליהם שפע קודש מן השמים, ע"כ שפיר נתחייבו בחלה כי מצות חלה הוא מבחן הקדושה אצל האדם, אם הוא ראוי שתשרה עליו הקדושה ע"י שישמר ג"כ ממהו חמץ, וזהו שמירה לכל השנה שלא יחטא, וכנ"ל.

- כג -

לובה יתבאר מ"ש בילקוט שמעוני (שהזכרנו בקושיא ב') (ב) משונה מצוה זו וכו' **קבל עליך כשתבוא לארץ תפריש חלה ובזכות שאתה תקבל עליך תזכה לבוא לארץ**. פ"י כיון דהחלה הוא אחת ממצות היחידות ממצות התלויות בארץ שנוהגות בזמן הזה, א"כ מראים בזה שרוצים לקיים כל מצוות התלויות בארץ, ע"כ שפיר אמר **ובזכות שאתה תקבל עליך תזכה לבוא לארץ**, כי בהפרשת חלה מראים שרוצים לקיים כל מצוות התלויות בארץ, ועי"ז יזכו לגאולה ולבוא לארץ ישראל.

- כד -

לעוד יש לפרש באופן אחר שייכות פרשת חלה לפרשת עבודה זרה הכתובה לאחריו, דהנה בספה"ק נועם אלימלך בפרשתינו (על פסוק והיה באכלכם מלחם הארץ חלה וכו'), כתב וז"ל: והיה באכלכם מלחם הארץ חלה כו', פ"י האדם הצדיק הזה שדיברנו בו לעיל צריך להתנהג שאף כשיעסוק בדברים גשמיים באכילה ושתייה וכיוצא בו יראה שירים ממנו תרומה לה' שיביא הכל אל הקדושה, מראשית עריסותיכם כו' חלה תרימו כו', היות שבזוהר הקדוש מחמיר מאד על עון הכעס רק התלמיד חכם אשר אורייתא קמרתח ליה מותר לפעמים באיזה הכרח, וידוע שהתלמיד חכם הוא הנקרא ראשית לפי שהתורה שבו נקראת ראשית, והעיסה הוא רמז לדברים החמוצין המה השפלות ככעס או כיוצא. וזהו שאמר הכתוב כשתהיו במדרגה זו שאנו מדברים בו, אז תבואו עריסותיכם, פ"י הדברים השפלים ג"כ אל הקדושה הנקראת ראשית. וזו ראשית עריסותיכם חלה תרימו, פ"י תשמרו מאוד שלא יהי תמיד אצליכם הכעס חלילה כי תסברו מותרים אותם בו חלילה רק כמו חלה היא א' ממ"ח, כך לפעמים בהכרח גדול לאיזה דבר מצוה או קידוש השם, ובזה תרימו כו', עכלה"ק.

- כה -

ועפ"י דבריו יובן שפיר השייכות בין ב' הפרשיות, דהנה אמרו רז"ל כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה. וע"כ כיון דכאן מדבר הפסוק מענין הכעס, דרק לתלמיד חכם הותר ענין הכעס לפעמים כי אורייתא קא מרתחת לי, או לקדש שם שמים, אבל בלאו הכי אסורה הכעס, ע"כ אמר ראשית עריסותיכם חלה תרימו, פ"י תשמרו מאוד שלא יהי תמיד אצליכם הכעס כדברי הנועם אלימלך, רק דוגמת החלה שהיא רק ראשית, א' ממ"ח, כמו כן לענין כעס, לפעמים רחוקות מאוד מותר להשתמש בה, לשם שמים.

- כו -

ועל כן אמר בפרשה הסמוכה, וכי תשגו ולא תעשו את כל

המצות האלה וגו', וברש"י **בעבודה זרה** הכתוב מדבר, דאם תכעסו שלא במקום הקדושה, דהיינו במקום ובמצב שאסור לכם לכעוס, אז ממילא יהא בזה עון עבודה זרה, דכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, ושפיר מובן הסמיכות.

- כז -

עוד אפשר לפרש שייכות פרשה זו לפרשה הסמוכה שהוא וכי תשגו ולא תעשו וגו', דהנה בפרשת וכי תשגו ולא תעשו רואים אנו ענין התשובה, דמועיל תשובה על העבירות, וכדכתיב שם (פסוק כ"ד) והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה לריח ניחות לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת, הרי מזה דמועיל תשובה על העבירות.

- כח -

והנה מפרשת חלה, בבואכם אל הארץ וגו' מוכח דישראל נקראים בניס למקום, כמו שכתב בספה"ק נועם מגדים כאן, וזה לשונו: והנה הגאון ז"ל בספרו המפואר פרשת דרכים האריך למעניתי בישוב המאמר בשעה שהשליך נבוכדנאצר לחנניה מישאל ועזריה לכבשן האש אמר הקב"ה ליחזקאל לך והחיה מתים בבקעת דורא כו', דמה ענין זה לזה. והעלה הרב ז"ל דבא להוציא מלב הרשע והעוול שרצה לכופס לעבודה זרה בטענה דעבד שמכרו רבו כו', וענין התחיה יורה כי ישראל בניס למקום, דבזולת זה לא יתכן התחיה שאינה כי אם מה' לבדו. וע"ד שכתבו התוס' ז"ל (סנהדרין דף ל"ט ע"א) בהאי דכי קבריה דלא שאל האיך טימא דישראל נקראים בניס וגם זה כיוצא בו אמר דכתיב אני ה' בפתחי כו', ולא יתכן כי אם בהיותינו בבחינת בניס למקום, ע"כ דברי הרב (פרשת דרכים) ז"ל בקצרה.

וכתב על זה בנועם מגדים, דהנה בכאן דאומר בבואכם דיורה על אחר התחיה כמו שכתבנוף לזה אמר **ואמרת** ויהי מלשון ה' האמרת לשון חיבה, וגם זה כן, ועפ"י אמרם ז"ל במשנת חסידים חביבין ישראל כו' חבה יתירה נודעת להם שנקראו בניס למקום. וזהו אומרו דבר אל בני ישראל,

ובדיבור זה ואמרת אליהם הראה להם חבה יתירה נודעת שנקראו בנים למקום כי זה יודע איפוא מהתחי' וכו', עיי"ש עוד בנועם מגדים.

- כט -

והנה לפי דבריו דבפסוק בבואכם אל הארץ (דמיירי מתחיית המתים) משמע דישראל נקראים בנים למקום, אפשר לומר עוד, לפי הנ"ל שביארנו בארוכה דעיי החלה נכנסים אל הקדושה, כיון דהחלה הוא פתח לשמירת איסור חמץ שהיא סגולה לקיים כל התורה כדברי האריז"ל, א"כ כיון דעיי החלה נשמרים מכל איסור, שפיר נקראים בנים, כמו שאמרו רז"ל (קידושין ל"ו ע"א) בזמן שעושין רצונו של מקום נקראים בנים, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום נקראים עבדים. ע"כ שפיר הקדים דבר זה לפרשת חלה, דאם רצונם ליקרא בנים למקום, צריכים לקיים מצות חלה שהוא מפתח לשמירת כל התורה, וכאמור.

- ל -

ועפ"י הנ"ל יבואר השייכות לפרשת התשובה האמורה בפסוקים שלאחריהם, דהנה בספה"ק בני יששכר (מאמרי השבתות, מאמר ט' אות ו') כתב וזה לשונו: והנה אמרו בספרי (תנחומא האזינו ד') שהתשובה לא מהני רק לישראל ולא לאומות העולם, וכתבו קדמונינו טעם לזה (עיין בראש דוד להחיד"א ז"ל בפרשת מקץ, ובבני יששכר חודש סיון, מאמר ב', סימן ו'), להיות איפסק הלכתא (סנהדרין דף י"ט ע"ב) מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ואם כן לא מהני תשובה על פי דיני התורה, אבל ישראל נקראים בנים אתם לדי' אלקיכם והוא למו אב, ואב שמחל על כבודו מחול, על כן מהני תשובה לישראל, ועיין עוד בבני יששכר שם.

- לא -

ולפי זה שפיר מובן השייכות, **בבואכם אל הארץ** וכו' שתזכו לתחיית המתים, ועל כרחך חזינן מזה שיש לכם דין בנים למקום, וע"כ אני נותן לכם מצות חלה שתהיו ראויים

ליקרא בניים למקום כנ"ל, אי"כ שפיר מהני לכם תשובה, ע"כ וכי תשגו ולא תעשו וגו', אני נותם לכם עצה של תשובה, ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה לריח ניחוח לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת, שהוא התשובה שתעשו על העבירות ויתכפרו לכם.

ויש להוסיף על זה עוד, דהנה בספה"ק בני יששכר (מאמרי השבתות מאמר ט' שם) כתב עוד יסוד גדול, וז"ל: דהנה כתיב (ויקרא י"ח, כ"ה) ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה, ופירש"י מיסודי רז"ל (תורת כהנים קדושים כ', כ"ב) משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאינו עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה, עכ"ל. והנה אדם אין צדיק בארץ, ואם כן איך אפשר לקבל ירושת הארץ, הלא אי אפשר לאדם קרוץ מחומר לצאת ידי חובה נגד הצור תם ברוך הוא, אבל התשובה מהני בכל זמן ועידן, ואפילו אם יארע לאדם ח"ו איזה חטא ועון הנה התשובה מהני. וזהו הנרמז בתורה (דברים כו, א) וירשתה וישבת בה, היינו בארץ ישראל כשתירש אותה, וישבת בה, תראה שתהיה רגיל בתשובה תמיד, עכדה"ק.

נמצא מדבריו דעיקר הטעם שיכולים אנו לדור בארץ ישראל הוא רק מכח התשובה, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ואם חוטאים ח"ו אז הארץ מקיאה את העוברי עבירה, וע"כ רק מטעם התשובה יכולים לדור שם.

- לב -

וזהו שפיר שייכות פסוקי פרשת חלה, **בבואכם אל הארץ** וגו', לפרשת תשובה שלאחרי', דאין לכם מבוא ויכולת לדור בארץ ישראל אלא אם כן תעשו תדיר תשובה על העבירות, דבלאו הכי תקיא אתכם הארץ ח"ו, וע"כ אמר בבואכם אל הארץ וגו' ותרצו לדור שם, אז תעשו תשובה תמיד על העבירות, וכי תשגו ולא תעשו וגו' ועשו כל העדה פר בן בקר וגו', והבן.

- לג -

ולכל זה יוכלו לזכות רק ע"י מצות חלה, דהרי החלה הוא שמירה שתשמרו גם מאיסור חמץ, וממילא לא תחטאו כל השנה, ואז תקראו בניס למקום, א"כ אף אם לפעמים יזדמן לכם חטא ח"ו דהלא אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ע"כ אמר אח"כ וכי תשגו ולא תעשו וגו' ועשו כל העדה פר בן בקר וגו', שתועיל לכם התשובה, כיון שאתם חשובים בניס למקום, ודו"ק.

- לד -

ומאוד יונעם לן בזה סמיכות פרשיות אלו (של חלה ושל תשובה) לפרשה שלאחריהם (טו, לב-לד), ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת, ויקריבו אותו המוצאים אותו מקושש עצים אל משה ואל אהרן ואל כל העדה, ויניחו אותו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו.

וצ"ב לשם מה מודיענו הכתוב שהיו בני ישראל במדבר, מאי נפקא לן מזה, ועיין רש"י מה שכתב בזה.

אך יש לומר דגם זה שייך לכניסתן של ישראל לארץ וגם לענין התשובה הכתובה לפניה, דהנה איתא עוד שם בספה"ק בני יששכר (מאמר השבתות הנ"ל) דהעדות לישראל שנקראים בניס הוא השבת, דהנה קיימא לן (סנהדרין דף נ"ח עמוד ב') גוי ששבת חייב מיתה, וכתבו הטעם, להיות השם יתברך קידש את השבת מבראשית ובו שבת הוא ית"ש מכל מלאכתו, ואם כן נקרא שבת שרביטו של מלך ואסור להשתמש בשרביטו של מלך, והמשתמש חייב מיתה, על כן גוי ששבת חייב מיתה, מה שאין כן ישראל ניתן להם השבת לאות ולעדות שהם בניס ויכולין שפיר להשתמש בשרביט אביהם וכו'.

ובזה מפרש בבני יששכר המדרש (בראשית רבה פרשה מ"ו) אמר הקב"ה לאברהם אבינו, אם מקבלים בניך את השבת נכנסים לארץ ואם לאו אין נכנסין, ע"כ. עפ"י הנ"ל, דהגם שארץ ישראל אינה יכולה לסבול החטאים ואדם אין

צדיק בארץ וכו', אף על פי כן, כיון שמקבלין את השבת הנה הוא עדות שהם בניס ומהני להם תשובה בכל זמן ועידן, מה שאין כן אם אינן מקבלין ח"ו את השבת כניסת הארץ למה להו, הלא אם ח"ו יחטאו תקיא הארץ אותם, על כן שב"ת אותיות תש"ב דהא בהא תליא, עכדה"ק ודפת"ח.

- לה -

ולפי זה מובן שפיר סמיכות הפרשיות, כיון דנוכחנו לדעת דע"י שמירת השבת ישראל נקראים בניס, ועי"ז מהני להם תשובה כי אב שמחל על כבודו כבודו מחול, ועי"ז יכולים ליכנס לארץ, ע"כ אחר שהודיענו הכתוב שיש לישראל דין בניס (כדברי הנועם מגדים בבואכם אל הארץ) ושמועיל להם תשובה, וכל זה ע"י השבת, שישראל שומרים את השבת עי"ז יש להם דין בניס, ע"כ שפיר מודיענו הכתוב ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת, ויקריבו אותו המוצאים אותו אל משה ואל אהרן, והיינו שגם במדבר הי' איכפת להם מה שהוא לא שמר את השבת, כיון שהם היו שומרים שבת, וע"כ ויניחו אותו במשמר וגו', כיון שבני ישראל היו שומרים את השבת והקפידו מאוד על זה, ע"כ שפיר מועיל להם תשובה כדין בניס למקום, ושפיר ראויים ליכנס לארץ ישראל ולקיים שם מצות חלה, וזהו הסמיכות לפרשת חלה, ודו"ק.

יעזור לנו השי"ת שבזכות מצות חלה שבני ישראל מקיימים, ולאחרונה יש התעוררות גדול על קיום מצוה זו, דבשנים קדמוניות לא היו מדקדקים על זה כ"כ כמו היום, וב"ה איכשר דרא, אמנם צריכים לעורר על זה עוד ועוד כי בעוה"ר יש נשים ששוכחים מלקיים מצוה זו בעת אפיית העיסה, על כן נקוה שבזכות קיום מצוה זו נזכה להשפעת אור הקדושה שיחול עלינו תמיד, דהרי בחלה תלוי קיום כל התורה כנ"ל, ועי"ז נעשה תשובה כראוי ונזכה לבוא לארץ ישראל, ויקיים בנו בשכר זאת **בנואכם אל הארץ**, ואז יתגלה שיש לנו דין בניס למקום, ונזכה לקיום היעוד ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאום ה', במהרה בימינו אנס"ו.